

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Kfv.III.37.025/2015/3.szám

A Kúria a személyesen eljáró felperes neve felperesnek a jogtanácsos által képviselt Országos Rendőr-főkapitány alperes elleni rendészeti igazgatási ügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2014. október 17. napján kelt 17.K.33.262/2013/15. számú jogerős ítélete ellen az alperes részéről 16. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Kúria a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 17.K.33.262/2013/15. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az Országos Mentőszolgálat (a továbbiakban: OMSZ) 2012. augusztus 10-én rendőri közreműködést igényelt a felperes kórházi elmeosztályra történő beszállítására. Erre figyelemmel az ügyeletes utasítására két rendőr jelent meg a felperes lakóhelyén, ugyanaznap 17 óra 30 perckor. Eljárásuk során felmutatták igazolványukat, bemutatkoztak, igazoltatták a felperest és a kórházba szállítása érdekében vele szemben testi kényszert alkalmaztak, melynek keretében többek között sérülést nem okozva 17 óra 40 perctől 18 óráig kezeit hátrabilincseltek.

A vele szemben alkalmazott rendőri intézkedésekkel szemben a felperes panaszt terjesztett elő. A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) a 2013. május 29. napján kelt 149/2013. (V.29.) számú állásfoglalásában megállapította, hogy a vizsgált ügyben alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor, egyben állásfoglalását megküldte az Országos Rendőrfőkapitánynak. Az indokolás szerint nem történt jogsérelem annak kapcsán, hogy a két rendőr intézkedési kötelezettségének eleget téve megjelent a panaszos otthonánál, ott

a panaszost igazoltatta, majd biztonsági intézkedés keretében, a mentőszolgálat munkáját segítve közreműködött a panaszos kórházba szállításában, ahogy a testi kényszer alkalmazását is jogszerűnek találta a Panasztestület. Ugyanakkor a panaszossal szembeni bilincs alkalmazást és a rendőri bánásmódot személyi szabadságot, és emberi méltóságot sértőnek értékelte, a testi kényszer aránytalansága kérdésében azonban alapjogsértést nem állapított meg. A Panasztestület álláspontja szerint a felperes magatartása nem alapozta meg a testi kényszernél súlyosabb kényszerítő eszközt, vagyis a bilincshasználat alkalmazását. A rendőrök akkor jártak volna el helyesen, ha egy kevésbé jogkorlátozó eszközzel hajtották volna végre az intézkedést.

Az alperes a 2013. augusztus 16. napján kelt 29000/105/880-18/2012.P. számú határozatával a felperes által benyújtott panaszt elutasította. Az indokolásban rögzítette, miszerint az OMSZ-től érkezett segélykérés jogszerű alapot teremtett a rendőri intézkedésre, az igazoltatás törvényesen történt, az intézkedő rendőrök eleget tettek a vonatkozó jogszabály szolgálati fellépés módjára irányadó rendelkezéseinek. A testi kényszer alkalmazására kellő jogalap birtokában került sor, a bilincs használata a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 48.§ a) és d) pontjának, valamint a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX.22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szabályzat) 41.§ (1) bekezdésének megfelelően történt. A mentősök, a panaszos hozzátartozói előadása, és a helyszínen tapasztaltak alapján az intézkedő rendőrök alappal tarthattak attól, hogy a felperes önkárosító magatartást kíván tanúsítani, amely veszélyeztette volna a rendőri intézkedés eredményes befejezését. Ilyen esetekben különösen indokolt a bilincs alkalmazása, hiszen így akadályozható meg egy komolyabb tragédia. A pszichiátriai betegséggel kezelt személyek labilisak, hirtelen változhat a magatartásuk, így önmagában az a körülmény, hogy a panaszos a testi kényszer alkalmazása után nem tanúsított olyan magatartást, amelyből egyértelműen arra lehetett volna következtetni, miszerint továbbra is ellen fog szegülni a rendőri intézkedésnek, nem zárta ki a bilincs alkalmazását. A felperes csak a kórházba történő beszállítás idejére, 20 perc időtartamra került megbilincselésre, mely intézkedés számára sérülést nem okozott. A mentőápoló a rendőrrjárőr eljárását szakszerűnek, és kifejezetten emberinek minősítette, mely szükséges volt.

A felperes keresettel támadta az alperes határozatát, kérve annak bírósági felülvizsgálatát, tartalma szerint fenntartotta a panaszában foglaltakat, vitatta a rendőri intézkedés jogszerűségét. A közigazgatási és munkaügyi bíróság jogerős ítéletével az alperes határozatát a bilincs alkalmazása körében hatályon kívül helyezte, ebben a vonatkozásban az alperest új eljárásra kötelezte, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az indokolás szerint az

alperes határozata a rendőri segítséggel történő kórházba szállítás, a felperes igazoltatása, az eljáró rendőr bemutatkozása, és igazolványának megmutatása, valamint a testi kényszer és általában véve a rendőri bánásmód tekintetében megalapozott.

Ugyanakkor a bíróság rögzítette, hogy a bilincs alkalmazása vonatkozásában a Panasztestülettel értett egyet, arra az álláspontra helyezkedve miszerint az alperes határozata e tekintetben nem megalapozott. Ebben a körben felhívta az Rtv. 48.§-ában és a Szabályzat 41.§ (1) bekezdés d) és e) pontjában írtakat. Rögzítette, amíg a biztonsági intézkedés végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésben az intézkedő rendőr a bilincselés alapjaként az Rtv. 48.§ a), b) és c) pontját, vagyis az önkárosítás, a támadás és a szökés megakadályozását jelölte meg, az alperes határozatában az a) és d) pontokra, vagyis az önkárosítás megakadályozására és az ellenszegülés megtörésére hivatkozott. Mivel az ellenszegülés megtörése, mint intézkedési cél nem szerepelt sem a rendőri jelentésben, sem az ügyben keletkezett egyéb iratokban, és erre más forrásból sem lehet következtetni, e legitim cél felhívása eleve megalapozatlan. Az alperes maga is megállapította határozatában, hogy a felperes a testi kényszer alkalmazása után nem tanúsított olyan magatartást, amelyből egyértelműen arra lehetett következtetni, miszerint továbbra is ellen fog szegülni.

Az önkárosítás tekintetében a bíróság azt állapította meg, hogy ennek érdekében sem volt szükség bilincs alkalmazására a felperessel szemben. Az eljáró két rendőr és a helyszínen lévő mentők ugyanis számszerű és fizikai erőfölényben voltak, közvetlenül a felperes mellett tartózkodtak, mind a lakásban, mind a kórházba szállítás során. Így amennyiben a felperes önkárosítás magatartást kívánt volna tanúsítani, úgy azonnal és hatékonyan fel tudtak volna lépni vele szemben enyhébb és emberségesebb kényszerítő eszközzel, mint a bilincselés. Az elsőfokú bíróság kiemelte a Panasztestület állásfoglalásában jelzett azon ellentmondást is, amely az intézkedő rendőrök jelentéseiben foglaltak között mutatkozik a bilincselés pontos ideje és oka tekintetében. Erre is figyelemmel a bilincs felhelyezésének oka és célja nem egyértelmű, továbbá a bilincs felperesen tartása a mentőautóban a szállítás idejére nem tekinthető szükséges intézkedésnek.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásra azt az utasítást adta, hogy helyt kell adni a panasznak a bilincs alkalmazása körében.

A jogerős ítélettel szemben az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezése és a kereset teljes körű elutasítása iránt. Érvelése szerint a jogerős ítélet sérti a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 28.§-ában, 95.§ (2) bekezdésében, 124.§ (1)-(2) bekezdésében, 206.§ (1) bekezdésében, 339.§ (1) bekezdésében, és 339/A.§-ában foglaltakat.

Hangsúlyozta, hogy a felperes dátum nélküli kézzel írt beadványát a bíróság jogsértően fogadta el kereseti kérelemnek, amely azonban tartalma szerint nem minősül annak. A bíróságnak a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül végzéssel kellett volna elutasítania. Jogsértő, hogy a felperes beadványát nem írta alá, így annak jogosulttól való származása sem bizonyított. A bírósági eljárás során az alperes személye nem került tisztázása, így az ítélet iratellenes a rendelkezésre álló okiratoknak ellentmondó, és a bíróság feltételezésén alapul. Jogszabálysértő, egyoldalú és részrehajló volt a bírósági eljárás a tekintetben, hogy a felperes az ügygel kapcsolatban összességében semmilyen érdemi nyilatkozatot nem tett, ezért az alperes nem tudott előadni érdemi védekezést.

Iratellenes a jogerős ítélet 6. oldalának azon megállapítása, mely szerint a jelentésben az intézkedő rendőr az Rtv. 48.§ a), b) és c) pontjára hivatkozott. Ezzel ellentétben az Rtv. 48.§ c) pontja nem került megjelölésre, kizárólag a), b) és d) pontokra történt hivatkozás.

Ezt meghaladóan a szobából a rendőr kijött, amíg a felperes átöltözésére biztosították az időt, így ott a felperes egyedül tartózkodott. Ezért nem engedte meg a rendőr, hogy a felperes bezárja az ajtót, hiszen fennállt az öngyilkosság lehetősége. Mivel a felperes az ajtót megpróbálta bezárni, ezért volt szükség a bilincs alkalmazására. A mentőautóban a mentőápoló és a felperes lánya mellett csak egy rendőr tartózkodott, a másik autóval követte a mentőt, tehát sem a szobában, sem a mentőben nem állapítható meg a rendőrök fizikai erőfölénye. A mentőben az ápoló és a felperes lánya testi épségének megóvása is a rendőr feladata volt. Maga a mentőápoló mondta el, hogy a mentőben folyamatosan nyugtatta a felperest és ezért nem történt incidens a szállítás közben. Összességében a bilincs alkalmazása, mind a lakásban, mind a mentőben jogszerű, arányos és szükséges volt. Az ellenállás megtörése, valamint a mentőben tartózkodó testi épsége és az önkárosítás megakadályozása érdekében.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.

A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a Pp. 275.§ (1) bekezdésére figyelemmel a rendelkezésre álló iratok alapulvételével dönt. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésének, további bizonyítás felvételének nincs helye. A legfelsőbb bírói fórum a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében eljárási és anyagi jogszabálysértésekre hivatkozott, a Kúria elsődlegesen az eljárásjogi jogszabálysértéseket vizsgálta azzal, hogy azok csak akkor adhatnak alapot a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére,

ha az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással vannak (Pp. 275.§ (3) bekezdés).

Közigazgatási perekben a keresetlevél kötelező tartalmi elemeit a Pp. 121.§ (1) bekezdése, és 330.§ (1) bekezdése határozzák meg. Az alperes előadásával szemben a felperes keresetlevele tartalmazza a felperes aláírását, az alperes pontos megnevezését, a felülvizsgálni kért közigazgatási határozat számát, az elsőfokú bíróság megnevezését, valamint az érvényesíteni kívánt jogot. Az elsőfokú bíróság helyesen tárgyalta érdemben a keresetet hatásköre és illetékessége megállapítása mellett, nem álltak fenn a keresetlevél idézés kibocsátása nélkül történő elutasításának feltételei. A Pp. 124.§ (2) bekezdése az ügyben nem irányadó, miután a felperes nem jogi képviselővel járt el.

A Pp. 330.§ (6) bekezdése értelmében, ha a felperes által benyújtott keresetlevél nem felel meg a 121.§-ban meghatározott követelményeknek, vagy egyéb okból a 130.§ alkalmazásának van helye, az alperes az iratokkal együtt felterjesztett nyilatkozatában csak erre köteles kitérni. Ilyen esetben a keresetben foglaltakra érdemben csak akkor köteles az alperes nyilatkozni, ha a keresetlevél hiányai pótlásra kerültek, illetve, a bíróság a 132.§ alkalmazásával értesíti az alperest a tárgyalás előkészítéséről.

Az alperes a 2. és 3. alszámú nyilatkozatában a keresetlevél tekintetében hiánypótlás elrendelését, másodlagosan a keresetlevél idézés kibocsátása nélkül történő elutasítását kérte, érdemi nyilatkozatot nem tett.

A felperes a 11. alszámú jegyzőkönyvvvel dokumentált tárgyaláson nyilatkozott, a keresetlevélben írtakat fenntartotta, az abban foglaltakat részletesen megindokolta. A jelenlévő alperesi képviselő az alperesi határozatban és az írásbeli ellenkérelemben foglaltakat változatlanul fenntartotta. A fentiekre és a korábban kifejtettekre figyelemmel az elsőfokú bíróság nem sértette meg a Pp. 330.§ (6) bekezdés utolsó mondatában írtakat. A bíróság a per érdemi elbírálásába bocsátkozott, a felperes a szükséges részletezettséggel nyilatkozatát megtette, az alperes érdemben fenntartotta a határozatában foglaltakat. A felperes 2014. május 28-án tett nyilatkozatához képest az alperes részletes érdemi ellenkérelmet is előterjeszthetett volna az ítélet meghozataláig, vagyis 2014. október 17-ig, ezt azonban nem tartotta szükségesnek.

A közigazgatási és munkaügyi bíróság iratellenesen állapította meg, hogy a biztonsági intézkedés végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésben az intézkedő rendőr a bilincselés alapjaként az Rtv. 48.§ a), b) és c) pontjában írtakat jelölte meg. Ezzel szemben a 2012. augusztus 10-én kelt jelentés a bilincselés okaként az Rtv. 48.§ a), b) és d) pontjában megjelölteket határozta

meg a bilincselés okaként, vagyis az önkárosítás megakadályozását, a támadás megakadályozását, és az ellenszegülés megtörését. Erre tekintettel nem eleve megalapozatlan az ellenszegülés megtörése, mint legitim cél felhívása. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság az iratellenes megállapítása ellenére értékelés alá vonta a bilincs alkalmazásának jogszerűsége megállapítása körében az ellenszegülés megtörésének szükségességét és az ebben a körben elfoglalt álláspontját megindokolta. Ezért az iratellenes ténymegállapítás nem minősül olyan eljárási szabálysértésnek, amely az ügy érdemi elbírálására lényegesen kihatott, önmagában emiatt nincs helye a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésének és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasításának.

Az ügy érdemében a Kúria álláspontja a következő:

Az Rtv. 48.§-a szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

A Szabályzat 41.§ (1) bekezdés b), d) és e) pontja szerint bilincs alkalmazása az Rtv. 48.§-ában meghatározott esetekben, különösen azzal szemben indokolt,

- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.

Az alperes e tekintetben az elsőfokú bíróság anyagi jogi mérlegelését támadta.

A Kúria osztja a bilincs alkalmazásának jogszerűsége körében az ítéletben leírtakat. A mentőben tartózkodó rendőr és ápoló a felperessel szemben erőfölényben voltak, a felperes önkárosító magatartást nem tanúsított, önmagában az öngyilkossággal történő fenyegetés nem indokolta a bilincs felhelyezését. A felperes az intézkedő rendőröket nem támadta meg, így az Rtv. 48.§ b) pontjának alkalmazhatósága nem merül fel. A felperes kórházba történő szállításának biztosítására testi kényszer alkalmazása szükséges volt, azonban ezt az intézkedő rendőröknek a bilincselésnél kevésbé jogkorlátozó eszközzel kellett volna végrehajtaniuk.

A Kúria rámutat, nem kizárt a pszichiátriai betegek kórházba szállításának biztosítás érdekében bilincselés alkalmazása, azonban az ilyen jogkorlátozásnak az Rtv. 48.§-ában és a Szabályzat 41.§-ában foglalt vagylagos feltételek valamelyikének meg kell felelnie.

A Kúria észlelte, miszerint az alperes határozatában nem indokolta meg a Panasztestület döntésétől való eltérését, ennek következményét azonban erre irányuló felülvizsgálati kérelem hiányában nem tudta levonni.

A fentiekre tekintettel a Kúria a Pp. 275.§ (3) bekezdésének alkalmazásával a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

A felperes ellenkérelmet nem terjesztett elő, így részére felülvizsgálati perköltség nem jár.

Az alperes személyes illetékmentessége folytán felmerülő felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli (6/1986 (VI.26.) IM rendelet 14.§-a).

Budapest, 2015. március 18.

Dr. Kárpáti Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Sugár Tamás s.k.
előadó bíró, Dr. Fekete Ildikó s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:
tisztviselő